

LAUREA

Verovalitusten käsittely Helsingin hallinto-oikeudessa

.....

Santavuori, Eveliina

2009 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Hyvinkää

Verovalitusten käsittely Helsingin hallinto-oikeudessa

Eveliina Santavuori
Liiketalous
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2009

Santavuori Eveliina

Verovalitusten käsittely Helsingin hallinto-oikeudessa

Vuosi 2009 Sivumäärä 38

Suoritin oikeustradenomiopintoihin kuuluvan oikeudellisen harjoittelun Helsingin hallinto-oikeudessa ja olen sen jälkeen työskennellyt siellä lainkäytön esivalmistelutehtävissä jaostolla, jossa käsitellään muun muassa verovalituksia.

Verovalitusten kuulemismenettelyssä tapahtui merkittävä muutos vuoden 2009 alusta, kun voimaan tuli verotusmenettelylakiin (Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558) tehdyt muutokset, jotka siirsivät vastuun kuulemismenettelyn suorittamisesta verovirastoilta hallinto-oikeuksille. Muuttuneen tilanteen johdosta sain tehtäväkseni laatia verovalitusten valmistelutehtävissä työskenteleville henkilöille ohjeistuksen verovalitusmenettelystä ja siihen liittyvästä uudesta lain mukaisesta kuulemismenettelystä hallinto-oikeudessa. Työ on tehty tiiviissä yhteistyössä Helsingin hallinto-oikeuden kanssa ja sen tarkoituksena on palvella Helsingin hallinto-oikeuden henkilöstöä.

Käytän työssäni lähteenä vero-oikeudellista lainsäädäntöä, lakien esitöitä, vero-oikeudellista kirjallisuutta ja verovalitusasioihin liittyviä hallinto-oikeuden ohjeistuksia. Työn alussa esittelen hieman hallinto-oikeuksia osana oikeusjärjestelmää ja hallinto-oikeusprosessia yleisesti sekä valituksen vireilletulon edellytyksiä, jotka ovat lähes samanlaisia asiaryhmästä riippumatta. Sen jälkeen kerron verotusmenettelylain muutoksista ja miten ne vaikuttavat käytännön työhön hallinto-oikeudessa. Lopuksi pohdin vielä muutosten vaikutuksia yleisemmin ja esittelen hieman tulevaisuudessa mahdollisesti tulevia muutoksia. Työn loppuun on koottu verovalitusten esivalmistelussa tarpeellisia asiakirjapohjia.

Asiasanat: hallinto-oikeus, verovalitus, Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö, verovelvollinen, verottaja

Santavuori Eveliina

The hearing of appeals in tax cases in the Administrative court of Helsinki

Year	2009	Pages	38
------	------	-------	----

I did the training for my studies of a judicial BBA (bachelor of business administration) in the Administrative Court of Helsinki. After that I have been working there with preliminary arrangements for jurisdiction in a division dealing with appeals in tax cases among other things.

A remarkable change took place in the hearing procedure of appeals in tax cases in the beginning of 2009 when changes made to the law of taxation procedure (The law of taxation procedure 18.12.1995/1558) came into operation. The changes shifted the responsibility for carrying out the hearing procedure from tax offices to the administrative courts. Due to the changed situation I was assigned to draft instructions on the procedure of appeals in tax cases and on the new hearing procedure in the administrative court that is in accordance with the new law to persons working with preparation of the appeals in tax cases. The work has been carried out in close co-operation with the Administrative Court of Helsinki and its purpose is to serve their personnel.

As references of this work I am using tax law legislation, legislative history, literature on tax law and administrative court's instructions related to appeals in tax cases. In the beginning of the work I will talk a little bit about the administrative courts as a part of the legal system and the process of administrative court in general as well as the prerequisites for the commencement of the proceedings of a complaint that are almost the same irrespective of the case group. After that I will describe the changes made in the law of taxation procedure and how they affect the practical work at the administrative court. In the end I will discuss the effects of the changes on a more general level and present some changes that could possibly take place in the future. To the very end of the work I have collected some document forms needed in the preparation of appeals in tax cases.

Key words: administrative court, appeal in tax cases, tax recipients' legal unit, taxpayer, tax authorities

Laki- ja lyhenneluettelo

Hallinto-oikeus (HaO)

Hallintolainkäyttölaki (HLL) (26.7.1996/586)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verohallinnosta sekä siihen liittyvien eräiden lakien muuttamisesta (HE 148/2007)

Oikeudenkäymiskaari (OK) (1.1.1734/4)

Suomen perustuslaki (PL) (11.6.1999/731)

Laki verohallinnosta (VHL) (237/2008)

Laki verotusmenettelystä (Verotusmenettelylaki, VML) (18.12.1995/1558)

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (24.1.2003/13)

Sisällys

1	Johdanto	8
2	Hallinto-oikeudet osana oikeusjärjestelmää	10
2.1	Helsingin hallinto-oikeus	11
2.2	Helsingin hallinto-oikeuden henkilöstö	13
3	Hallintolainkäyttömenettely	14
3.1	Asian eteneminen hallinto-oikeudessa	14
3.2	Kaksiasianosaissuhde	14
3.3	Virallisperiaate	15
3.4	Kuulemisperiaate	15
4	Valituksen vireilletulon edellytykset	15
4.1	Valituskelpoinen päätös	16
4.2	Valituksen toimittaminen hallinto-oikeudelle	16
4.2.1	Asian siirtäminen oikaisulautakunnalle	16
4.3	Valitusaika	17
4.4	Valituskirjelmä ja sen liitteet	18
4.4.1	Kirjallinen	18
4.4.2	Allekirjoitus	19
4.4.3	Sisältö	19
4.5	Asiamies ja avustaja	20
5	Verovalituksen käsittely	20
5.1	Verovalitusmenettelyn asianosaiset	20
5.1.1	Verovelvollinen	21
5.1.2	Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö	21
5.2	Ennen vuotta 2009 vireilletulleet verovalitukset	21
5.3	Syyt verovalitusmenettelyn muutoksiin	22
5.4	Kuulemismenettelyn eteneminen	22
5.4.1	Verotoimiston lausunto	22
5.4.2	Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön vastine	23
5.4.3	Vastaselitys	23
5.5	Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö valittajana	24
5.6	Mahdollisuus ratkaista verovalitus ilman kuulemisiä	24
5.7	Muutoksen vaikutukset	25
6	Suullinen käsittely veroasiassa	25
7	Täytäntöönpanokielto valituksen ollessa vireillä	26
8	Hallinto-oikeuden päätös	27
9	Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen	27
10	Tulevaisuus	27

11	Lopuksi.....	28
	Lähteet	30
	Liitteet.....	32

1 Johdanto

Suoritin oikeustradenomiopintoihin sisältyvän oikeudellisen harjoittelun Helsingin hallinto-oikeudessa, ja olen sen jälkeen työskennellyt toimistosihteerinä lainkäyttösihteerin tehtävissä Helsingin hallinto-oikeuden 3-jaostolla, jossa käsitellään muun muassa veroasioita. Idea opinnäytetyöni aiheesta lähti käytännön tarpeesta. Kun keskustelin opinnäytetyön aiheesta jaostoni puheenjohtajan, hallinto-oikeustuomari Sirkka Heikkilän kanssa, hän ehdotti, että tarkastelin työssäni verovalitusten käsittelyyn tulleita muutoksia. Tämän työn tarkoituksena on olla tukena hallinto-oikeudessa verovalituksia käsitteleville henkilöille ja toimia perehdyttämismateriaalina. Teoriaosuuden lomassa tuon esiin käytännön työn kannalta olennaisia asioita, jotka toivottavasti auttavat muodostamaan yhtenäisiä toimintatapoja työn kulkuihin.

Opinnäytetyöni keskittyy verovalitusten käsittelyyn hallinto-oikeuden henkilöstön kannalta. Työni käsittelee esimerkiksi valituksen vireilletulon edellytyksiä, verovelvollisen, veroviraston ja veronsaajien oikeudenvalvontayksikön kuulemista ja tehtävien jakoa esittelijöiden ja lainkäyttösihteereiden kesken. Valitusten käsittely hallinto-oikeudessa on osaksi hyvin samanlaista asiaryhmästä riippumatta. Työssäni tarkastellaan valitusten käsittelyä kuitenkin nimenomaan verovalitusten kannalta, eikä sen vuoksi oteta huomioon muille asiaryhmille tyypillisiä menettelytapoja. Keskityn verovalitusten käsittelyyn lainkäyttösihteerin työn näkökulmasta, enkä siten ota kantaa valitusten sisällöllisiin ongelmiin ja niiden ratkaisuihin.

Laki verotusmenettelystä (Verotusmenettelylaki, VML) sääntelee verotusta ja muutoksenhakua verotukseen. Olen rajannut tarkasteluni niiden verovalitusten käsittelyyn, joita vuoden 2009 alusta voimaan tulleet VML:n verovalitusmenettelyä koskevat säädökset koskevat. Työni käsittelee siis tuloverotusta, kiinteistöverotusta, perintö- ja lahjaverotusta, ennakoperintää sekä maatalouden energiaveron palautusta ja niitä koskevaa menettelyä hallinto-oikeudessa. Näiden verolajien lisäksi hallinto-oikeudessa käsitellään myös arvonnäkövero- ja varainsiirtoverovalituksia. Näiden verovalitusten käsittelyyn en kuitenkaan työssäni puutu.

Työssäni käytän lähteenä verotusta ja hallinto-oikeuksia säänteleviä lakeja. Työni kannalta keskeisin laki on Laki verotusmenettelystä ja hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Verohallinnosta sekä siihen liittyvien eräiden lakien muuttamisesta (HE 148/2007). Käytän lähteenä myös alan kirjallisuutta ja työssäni saamia ohjeistuksia ja koulutusaineistoa. Lisäksi käymäni keskustelut Helsingin hallinto-oikeuden henkilökunnan kanssa ovat vaikuttaneet työni sisältöön. Olen myös työni kautta saanut mahdollisuuden käyttää apuna Helsingin hallinto-oikeudessa vireillä olevia verovalituksia ja niissä kertyneitä asiakirjoja. Veroasioiden salassapitosäännösten takia näitä juttuja ei kuitenkaan esitellä työssäni, vaan ne ovat enemmänkin tukena pohdittaessa käytännön työn kannalta oleellisia menettelytapoja. Liitteenä on eräitä lähetepohjia, joita veroasioiden valmistelussa käytetään.

Verotus on asia joka koskee kaikkia. Toisaalta maksamme tuloistamme veroja ja toisaalta saamme nauttia verovaroin järjestetyistä palveluista. Verohallinnon tehtävänä on toimittaa verotus tasapuolisesti kaikkia veronmaksajia kohtaan ja myös tilittää verot tasapuolisesti veronsaajille (Verohallinnon esittely 2009). Joskus kuitenkin veroja on peritty tai jätetty perimättä niin, että joko verovelvollinen tai veronsaaja kokee menettelyn epäoikeudenmukaiseksi. Tällöin on oltava järjestelmä, joka mahdollistaa epäilyjen tutkimisen ja puolueettoman kannanottamisen asiaan.

Verotuspäätöksestä voidaan hakea oikaisua verotuksen oikaisulautakunnalta. Oikaisulautakunnassa voidaan korjata selvästi virheellisesti toimitettu verotus ja asiaa ei tarvitse viedä pidemmälle. Aina kuitenkin kaikki eivät ole tyytyväisiä oikaisulautakunnan tekemään päätökseen. Perustuslain (PL) 21 pykälän mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi puolueettomassa ja riippumattomassa tuomioistuimessa. Näin ollen oikaisulautakunnan päätökseen tyytymättömällä on vielä mahdollisuus saattaa asia käsiteltäväksi riippumattoman tuomioistuimen eli verotusta koskevissa asioissa hallinto-oikeuden käsiteltäväksi.

Verotusmenettelylaki sisältää joukon pykäläitä, jotka ohjaavat verovalitusten käsittelyä hallinto-oikeudessa. Vuoden 2009 alusta verovalitusmenettely muuttui merkittäväällä tavalla. VML:n 5 lukuun voimaan tulleet muutokset siirsivät vastuun verovalitusten kuulemismenettelystä verovirastoilta hallinto-oikeuksille. Muutosten voimaan tulosta on kulunut vasta niin vähän aikaa, etteivät työskentelymenetelmät hallinto-oikeudessa ole vakiintuneet.

Työni aluksi tarkastelen hieman hallinto-oikeuksia osana oikeusjärjestelmää ja hallintolainkäyttömenettelyä yleisesti sekä valituksen vireilletulon edellytyksiä, jotka ovat lähes samanlaisia asiaryhmästä riippumatta. Sen jälkeen kerron VML:n muutoksista ja siitä

miten ne vaikuttavat käytännön työhön. Lopuksi pohdin vielä muutosten vaikutuksia yleisemmin ja esittelen hieman tulevaisuudessa mahdollisesti tulevia muutoksia.

2 Hallinto-oikeudet osana oikeusjärjestelmää

Tuomioistuimista säädetään Suomen perustuslaissa. Suomen oikeusjärjestelmässä tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat ja vakinaiset tuomioistuimet. Tuomioistuinten riippumattomuus tarkoittaa niiden päätösvallan itsenäisyyttä. Tuomioistuinten vakinaisuus puolestaan estää tilapäisten tuomioistuinten asettamisen. Tuomioistuinten tehtävänä on tuomiovallan käyttäminen. Tuomiovallan käyttäminen, riippumattomuus ja vakinaisuus erottavat tuomioistuimet hallinnollisista viranomaisista. (Jokela 2005.)

Tuomioistuimet jakaantuvat yleisiin tuomioistuihin ja hallintotuomioistuihin. Yleisiä tuomioistuihin ovat käräjäoikeudet, hovioikeudet ja ylimpää tuomiovaltaa käyttävä korkein oikeus. Niissä ratkaistaan rikos-, riita- ja hakemusasioita. Hallinto-oikeuksia ovat alueelliset hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus. Hallinto-oikeuksissa ratkaistaan viranomaisten päätöksistä tehtyjä valituksia. Valitustie yleisten tuomioistuinten puolella kulkee käräjäoikeudesta hovioikeuteen, jonka päätöksestä voi vielä valittaa korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää valituslupaa. Hallinto-oikeuden päätöksestä sen sijaan valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pääsääntöisesti valittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei edellytä valituslupaa, mutta joissain asiaryhmissä, kuten veroasioissa, valittaminen on luvanvaraista. Yleisten tuomioistuinten ja hallintotuomioistuinten lisäksi on joitakin asioita varten luotu erityistuomioistuihin. Erityistuomioistuihin ovat markkinaoikeus, vakuutus oikeus, työtuomioistuin sekä valtakunnanoikeus. (Tuomioistuimet 2009; Erityistuomioistuimet 2009.)

Suomen perustuslain mukaan julkisen vallan on perustuttava lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Oikeus hakea muutosta hallintopäätöksiin hallintotuomioistuimelta on tärkeä tae siitä, että julkista valtaa käytännössä käytetään lainmukaisesti. Hallinto-oikeuksista säädetään hallinto-oikeuslaissa (HaOL). Yleisiä alueellisia hallintotuomioistuihin on Helsingissä, Hämeenlinnassa, Kouvolassa, Kuopiossa, Oulussa, Rovaniemellä, Turussa ja Vaasassa. Lisäksi Ahvenanmaalla on omana alueellisena hallintotuomioistuimena Ahvenanmaan hallintotuomioistuin. Hallinto-oikeudet toimivat tuomiopiireihin jakautuneena. HaOL:n 2§:n mukaan hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä säädetään valtion neuvoston päätöksellä.

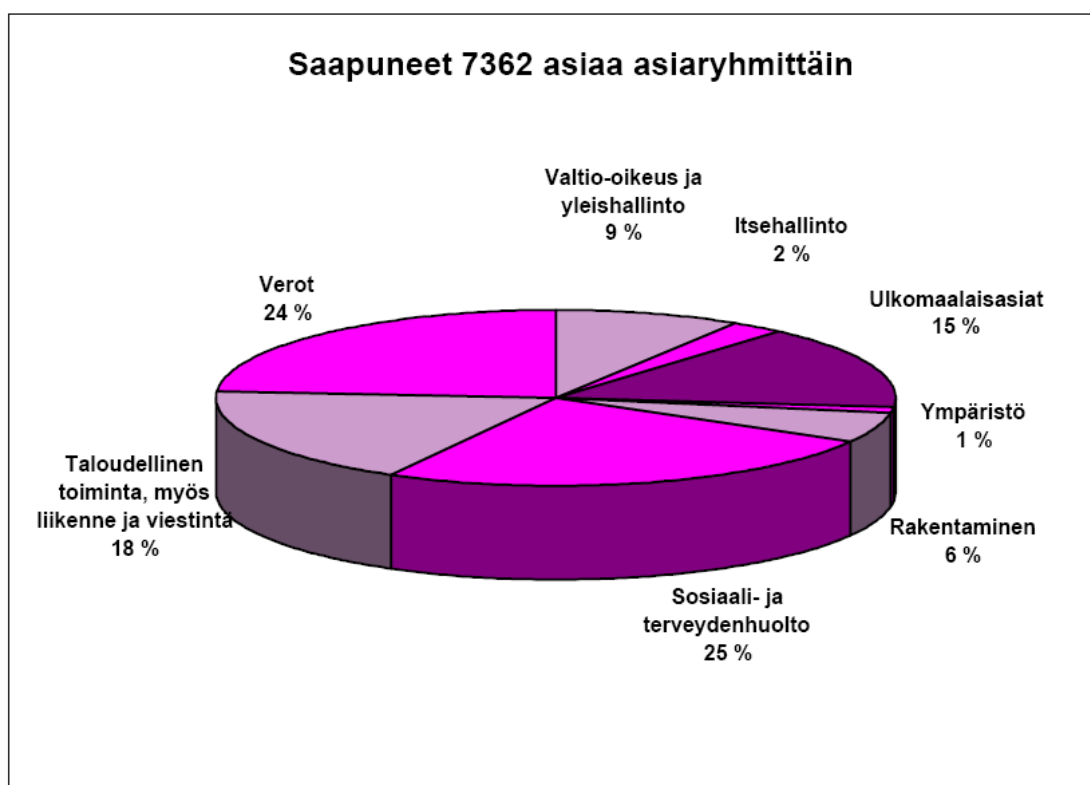
HaOL:n 2 luvussa säädetään hallinto-oikeuden henkilöstöstä. Hallinto-oikeuden jäseniä ovat ylituomari, joka johtaa hallinto-oikeutta, sekä hallinto-oikeustuomarit, jotka ovat kaikki oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneita ja tuomarin valan vannoneita tai tuomarin vakuuden

antaneita. Esittelijöinä hallinto-oikeudessa on hallinto-oikeussihteereitä ja notaareita. Hallinto-oikeussihteerit ovat oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneita. Notaareilta vaaditaan soveltuva korkeakoulututkinto, esimerkiksi oikeusnotaarin tai oikeustradenomin tutkinto.

2.1 Helsingin hallinto-oikeus

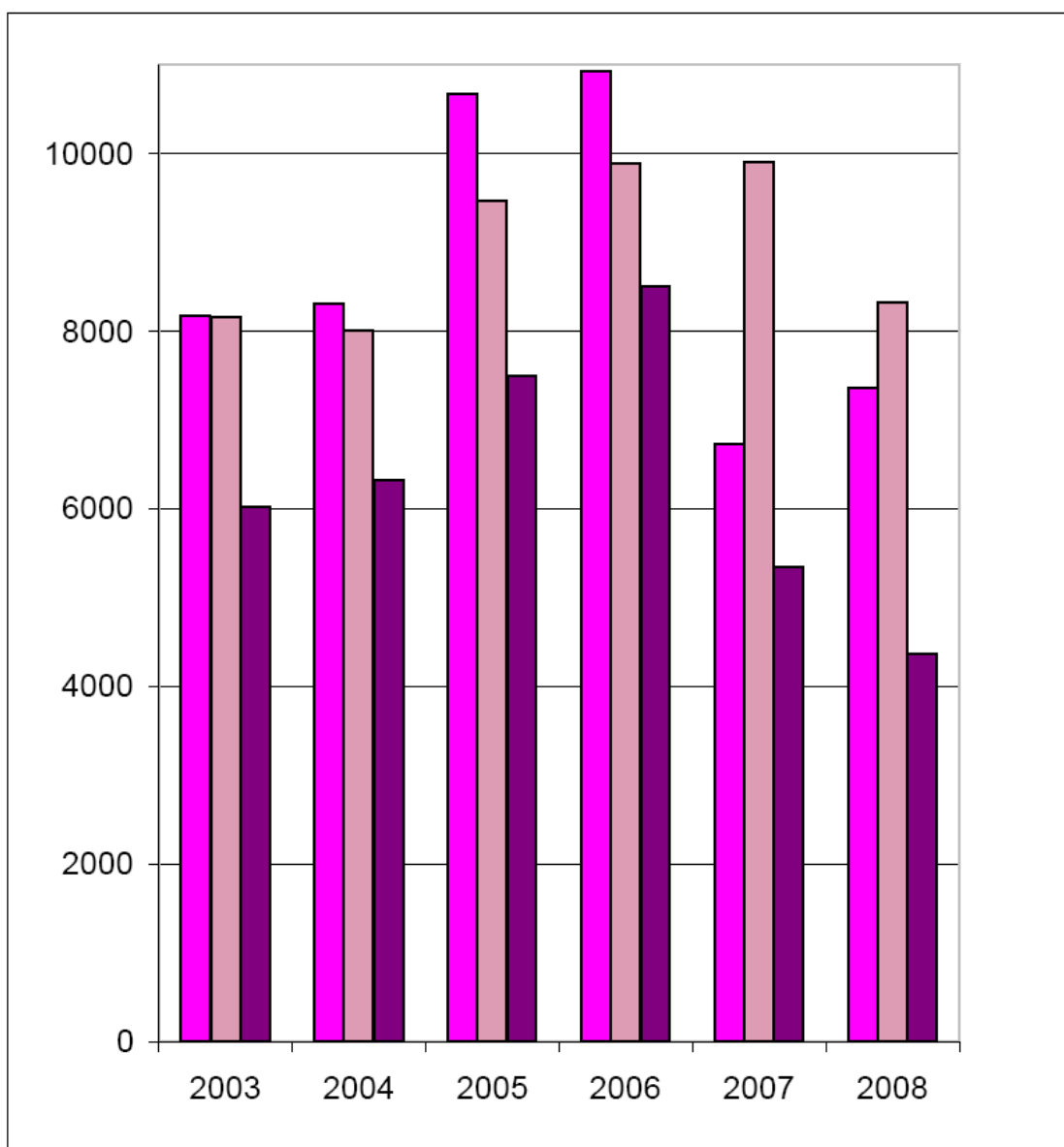
Helsingin hallinto-oikeus on suurin yleisistä alueellisista hallintuomioistuimista. Sen tuomiopiirin muodostavat Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat. Alueellisen hallintuomioistuimen tuomiopiirinä voi joissain asioissa olla myös koko maa. Osassa välillistä verotusta, tulleja, valmisteveroja ja turvapaikkoja koskevissa asioissa Helsingin hallinto-oikeuden tuomiopiirinä on koko maa. Helsingin hallinto-oikeuden tuomiopiirin alueella asuu noin 1,5 miljoonaa asukasta. Vuonna 2008 Helsingin hallinto-oikeuteen saapuneita asioita oli 7362. Vastaava luku vuonna 2007 oli 6736. Lisäystä tapahtui eniten sosiaali- ja terveydenhuoltoasioiden ja veroasioiden asiaryhmissä. Suullisia käsittelyjä järjestettiin 96 kappaletta 178 asiassa ja katselmuksia kolme. (Helsingin hallinto-oikeuden vuosikertomus 2008; Hallinto-oikeuksien toimintakertomus 2008.)

ASIARYHMÄT 2008

Kuvio 1: Helsingin hallinto-oikeuteen saapuneet asiat asiaryhmittäin vuonna 2008 (Helsingin hallinto-oikeuden vuosikertomus 2008).

TYÖTILANNE VUOSINA 2003 - 2008

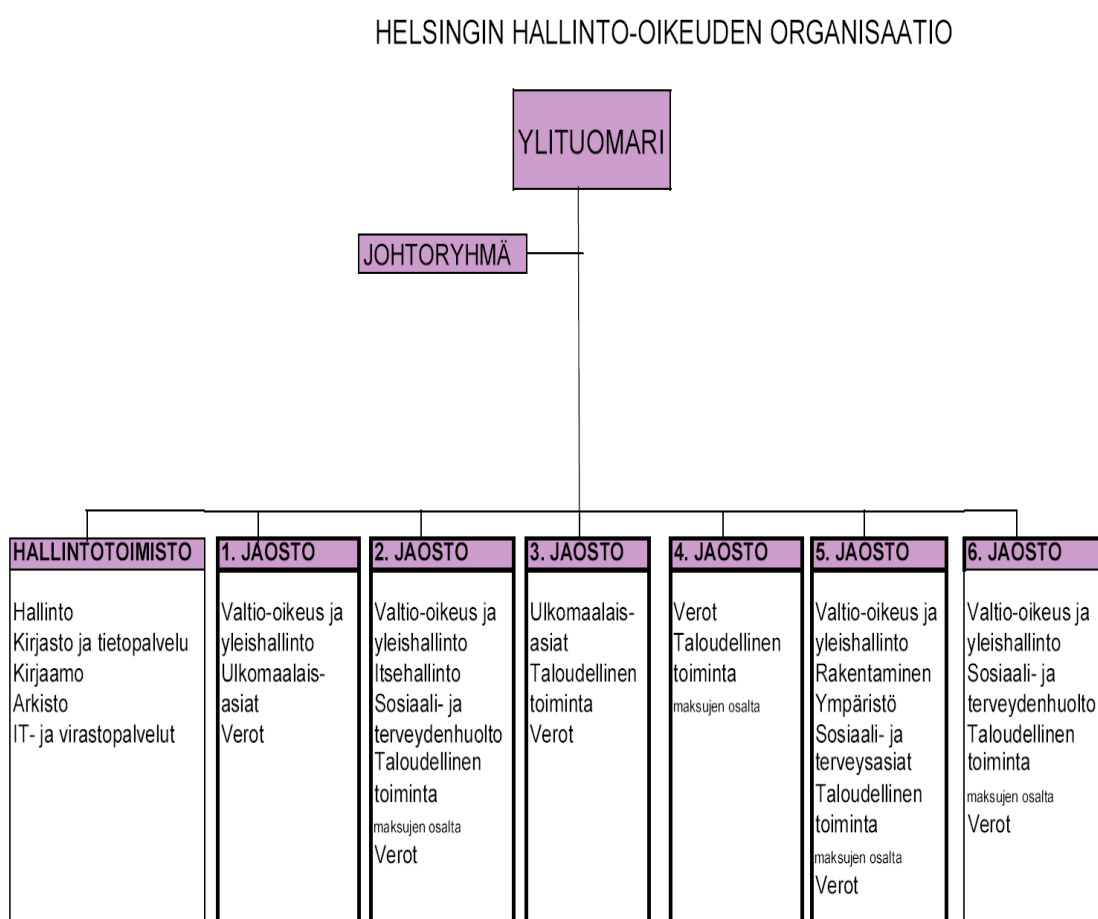
Saapunut   Ratkaistu   Siirtynyt

2003	8171	8163	6021
2004	8317	8016	6322
2005	10669	9479	7507
2006	10939	9898	8509
2007	6736	9901	5346
2008	7362	8331	4377

Kuvio 2: Helsingin hallinto-oikeuteen saapuneet asiat vuosina 2003-2008 (Helsingin hallinto-oikeuden vuosikertomus 2008).

2.2 Helsingin hallinto-oikeuden henkilöstö

Helsingin hallinto-oikeutta johtaa ylituomari Marjatta Mäenpää. Lisäksi Helsingin hallinto-oikeudessa työskentelee muina jäseninä hallinto-oikeustuomareita ja esittelijöinä hallinto-oikeussihteereitä ja notaareita. Elokuussa 2009 kaksi notaareista oli oikeustradenomeja. Toimistosihteereitä työskentelee sekä lainkäyttösihteerin tehtävissä että tekstinkäsittelijöinä. Vuonna 2008 Helsingin hallinto-oikeudessa oli 48 hallinto-oikeustuomarin virkaa, 44 hallinto-oikeussihteerin virkaa ja 14 notaarin virkaa, joista täytettynä oli 12 virkaa ja esitteleviä notaareita oli 11. Lisäksi vuonna 2008 Helsingin hallinto-oikeudessa työskenteli osasto- ja toimistosihteereitä lainkäyttöasioiden esivalmistelutehtävissä ja tekstinkäsittelijöinä. Kuuden jaoston lisäksi Helsingin hallinto-oikeudessa on myös hallintotoimisto, johon kuuluu hallinto, kirjaamo, arkisto, kirjasto- ja atk-palvelut sekä virastomestarit. Yhteensä näissä toiminnoissa työskenteli vuonna 2008 15 henkilöä. Toteutuneiden henkilötyövuosien määrä vuonna 2008 oli noin 150. (Helsingin hallinto-oikeuden vuosikertomus 2008, 5.)

Kuvio 3: Helsingin hallinto-oikeuden organisaatio (Helsingin hallinto-oikeuden vuosikertomus 2008).

3 Hallintolainkäyttömenettely

Hallintolainkäyttölaki (HLL) sääntelee hallinto-oikeudessa käytävää oikeudenkäyntiä. Hallintoprosessissa käsitellään valituksia, jotka on tehty viranomaisten tekemistä päätöksistä. Mikäli prosessinedellytykset (ks. luku 4) täyttyvät, saa valituksen tekeminen hallinto-oikeudelle aikaan hallintoprosessin eli hallintolainkäyttömenettelyn. Mikäli nämä edellytykset eivät täyty, asiassa tehdään tutkimattajättämisspätös ja hallintolainkäyttömenettely ei etene tämän pidemmälle (Mäenpää 2008).

3.1 Asian eteneminen hallinto-oikeudessa

Asian käsittely Helsingin hallinto-oikeudessa alkaa valituksen saapumisesta hallinto-oikeuteen. Saapunut valitus kirjataan kirjaamossa diaariin ja siirretään sen jaoston käsiteltäväksi, jonka tehtävänä on ratkaista kyseiseen asiaryhmään kuuluvat valitukset. Jaostoilla työskentelevät lainkäyttösihteerit hankkivat tarvittavan asiakirja-aineiston, kuten esimerkiksi valituksenalaisen päätöksen perusteena olleet asiakirjat ja lausunnon valituksen tehneeltä viranomaiselta sekä mahdollisen muun viranomaisen lausunnon ja vastaselityksen valittajalta.

Tämän kerätyn asiakirja-aineiston perusteella esittelijä (yleensä hallinto-oikeussihteeri) laatii ratkaisuehdotuksen. Ratkaisuehdotus esitellään istunnossa asian ratkaisevalle tuomarille tai tuomareille, riippuen siitä millaisessa kokoonpanossa kyseiset asiat ratkaistaan. Istunnon jälkeen esittelijä tekee tarvittavat muutokset päätösehdotukseen ja vie päätöksen tekstinkäsittelijälle puhtaaksi kirjoitettavaksi ja antopäivättäväksi. Istunnon jälkeen toimistosihteerin tehtävänä on merkitä asian ratkaisu diaariin. Tämän jälkeen toimistosihteerit huolehtivat päätöksen postituksesta antopäivänä. Myös asiakirjojen toimittaminen arkistoon ja mahdollisesti lainassa olleiden asiakirjojen palauttaminen on toimistosihteerin tehtävänä.

3.2 Kaksiasianosaisuus

Hallintolainkäyttömenettelylle on tyypillistä, ettei se perustu kaksiasianosaisuutele samalla tavalla kuin rikos- ja riitaprosessi yleisessä tuomioistuimessa. Tämä johtuu siitä, että valituksen kohteena olevan hallintopäätöksen tehnyt viranomainen ei ole itsenäisen asianosaisen asemassa. Päätöksen tehneen viranomaisen asema muistuttaa kuitenkin asianosaisen asemaa, koska viranomainen osallistuu asian käsittelyyn esimerkiksi antamalla lausunnon. Mäenpään mukaan tällaiselle asetelmalle on vakiintunut nimitys heikko kaksiasianosaisuus. Veroasiat muodostavat kuitenkin poikkeuksen heikosta kaksiasianosaisuudesta. (Mäenpää 2008, 265)

3.3 Virallisperiaate

Virallisperiaate on yksi hallintolainkäytössä noudatettavista periaatteista. Virallisperiaatteen mukaan hallinto-oikeuden tehtävänä on johtaa prosessia ja huolehtia siitä, että hallintolainkäytössä syntyvä ratkaisu on perustunut riittävään selvitykseen. Asianosaisen on kuitenkin huolehdittava myös itse sellaisen selvityksen esittämisestä, mikä tukee asianosaisen omia vaatimuksia. Virallisperiaatteen tarkoituksena on varmistaa, että asiassa saadaan riittävä selvitys. HLL:n 33§:n 1 momentin mukaan hallinto-oikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi. Tämä tarkoittaa lähinnä prosessinjohtoa, jonka tavoitteena on varmistaa, että asiaan vaikuttavat tosiseikat tulevat esille. Tässä suhteessa hallintolainkäyttö poikkeaa yleisissä tuomioistuimissa noudatettavasta menettelystä.

Virallisperiaate ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, että hallinto-oikeuden olisi itse ja oma-aloitteisesti hankittava kaikki selvitys. Hallinto-oikeuden velvollisuutena voi olla myös asian selvittäminen viran puolesta ja oma-aloitteisesti. Pääsääntöisesti hallinto-oikeuden on selvitettävä asiaa riittävästi, niin kuin käsittelyn tasapuolisuus, oikeudenmukaisuus ja asian laatu sitä vaativat. (Mäenpää 2008, 265-266.)

3.4 Kuulemisperiaate

PL:n 21§:n 2 momentissa säädetään oikeudesta tulla kuulluksi asiaa käsiteltäessä. Oikeus tulla kuulluksi turvataan lailla. Hallintolainkäytössä oikeus tulla kuulluksi turvataan HLL:n 34§:ssä ja siinä säädetyssä kuulemismenettelyllä. HLL:n 34§:n mukaan asianosaisella on varattava tilaisuus lausua muiden esittämistä vaatimuksista ja selvityksistä. Oikeus tulla kuulluksi ei ole kaikissa tapauksissa ehdoton, vaan asia voidaan ratkaista asianosaista kuulematta, jos kuuleminen on ilmeisen tarpeetonta, vaatimus hylätään heti tai valitus jätetään tutkimatta. Oikeus tulla kuulluksi hallinto-oikeusprosessissa ei kuitenkaan tarkoita oikeutta tulla kuulluksi suullisessa käsittelyssä. Kuuleminen voi toteutua myös siten, että asianosaiselle varataan tilaisuus antaa kirjallinen selvitys.

4 Valituksen vireilletulon edellytykset

Hallinto-oikeuden on tutkittava prosessinedellytykset eli edellytykset, joiden on oltava olemassa, jotta asia voidaan tutkia ja ratkaista hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeuden tehtävänä on tutkia ja ratkaista viranomaisen päätöksistä tehtyjä valituksia. Valitus edellyttää valituskelpoista päätöstä eli päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Hallinto-oikeuden on tutkittava, onko asia sellainen, joka kuuluu ratkaista hallintolainkäyttöprosessissa eikä esimerkiksi siviili- tai rikosprosessissa käräjäoikeudessa. Hallinto-oikeuden on myös oltava oikeusasteellisesti toimivaltainen käsittelemään asia. Asiaa

ei siis voida laittaa vireille hallinto-oikeuden sijasta suoraan korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Myös alueellinen toimivalta on selvitettävä. Hallinto-oikeudet toimivat jakautuneena tuomiopiireihin. Kukin alueellinen hallinto-oikeus ratkaisee omaan tuomiopiiriinsä kuuluvat asiat. (Partanen 2009.)

4.1 Valituskelpoinen päätös

Verotuspäätökseen tyytymättömän on valituksen asemasta vaadittava oikaisua verotuksen oikaisulautakunnalta. Vasta tästä oikaisulautakunnan päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. (Myrsky & Linnakangas 2007, 210) Muutosta haetaan siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen tai yhtymän kotikunta on (VML 63§).

4.2 Valituksen toimittaminen hallinto-oikeudelle

Valituskirjelmä voidaan jättää joko verovirastoon tai hallinto-oikeuteen. Mikäli valituskirjelmä jätetään verovirastoon, tulee veroviraston toimittaa valituskirjelmä ja valituksenalaisen päätöksen perusteena olevat verotusasiakirjat viipymättä hallinto-oikeudelle.

Valituskirjelmän voi jättää säädetyssä määräajassa mihin tahansa veroviraston toimipaikkaan, eli verotoimistoon. (VML 66§) Kukin verovirasto vastaa oman toimialueensa verotuksesta. Verovirastoissa on henkilöverotuksesta vastaavia verotoimistoja ja yritysten verotuksesta vastaava yritysverotoimisto. (Verohallinnon organisaatio ja työnjako 2009) Asiointi veroviranomaisten kanssa tapahtuu verotoimistoissa, joten myöhemmin puhuttaessa verotoimistoista tarkoitetaan veroviraston alaisuudessa toimivia yksiköitä.

Helsingin hallinto-oikeuden tuomiopiirin alueella toimivien verotoimistojen kanssa on sovittu yhteisistä menettelysäännöistä. Niissä tapauksissa, joissa verotusasiakirjat ovat eri verotoimistossa kuin mihin valitus on jätetty, verotoimiston ei tarvitse hankkia verotusasiakirjoja, vaan verotoimisto toimittaa sinne jätetyn valituskirjelmän hallinto-oikeudelle, joka huolehtii verotusasiakirjojen tilaamisesta. Käytännössä on kuitenkin huomattu, että yksinkertaisinta on jos verotoimisto lähettää pyynnön toimittaa asiakirjat sille verotoimistolle, jolla asiakirjat ovat, ja hallinto-oikeuden ei tarvitse itse pyytää asiakirjoja muualta. Suurin osa verotoimistoilta hallinto-oikeuteen saapuvista valituksista sisältää verotusasiakirjat. Ellei näin ole, hallinto-oikeus pyytää hallinto-oikeuteen jätettyyn valitukseen kuuluvat verotusasiakirjat päätöksen tehneeltä verotoimistolta.

4.2.1 Asian siirtäminen oikaisulautakunnalle

VML:n 68§:n mukaan valitus, joka on tehty hallinto-oikeudelle, vaikka se olisi tullut osoittaa oikaisuvaatimuksena verotuksen oikaisulautakunnalle, käsitellään oikaisuvaatimuksena. Mikäli

hallinto-oikeuteen saapuu valitus verotuspäätöksestä, johon ei ole haettu oikaisua verotuksen oikaisulautakunnalta, hallinto-oikeus ei tee tutkimatta jättämisestä erillistä päätöstä, vaan siirtää asian viran puolesta viipymättä verotuksen oikaisulautakunnalle ratkaistavaksi. Helsingin hallinto-oikeudessa asian siirtäminen oikaisulautakunnan käsiteltäväksi hoidetaan kirjaamossa. Siirrosta ilmoitetaan asianosaiselle.

4.3 Valitusaika

Verovelvollisen on tehtävä verotusta koskeva valitus viiden vuoden kuluessa verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön, kunnan, seurakunnan ja Kansaneläkelaitoksen on tehtävä valitus vuoden kuluessa verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta. Oikaisulautakunnan päätöksestä saa valittaa 60 päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätös on saatu tiedoksi. Jos päätös on annettu tiedoksi tavallisella kirjeellä, ilman saantitodistusmenettelyä, katsotaan päätös saadun tiedoksi seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi, jollei muuta näytetä. Viranomaisen valitusaika lasketaan kuitenkin päätöksen tekemisestä. (VML 67§). Hallinto-oikeudessa lainkäyttösihteereiden tehtäviin kuuluu tarkistaa, onko valitus tehty säädetyssä määräajassa. Määräajan noudattaminen on syytä tarkistaa heti valituksen saapuessa hallinto-oikeuteen, jotta mahdollisesti myöhässä olevat valitukset saadaan ratkaistua heti, eivätkä ne turhaan lähde normaalille kuulemiskierrokselle.

Määräaikaa laskettaessa ratkaisevaa on valituksen vireilletulopäivä. Verovalitus voidaan jättää myös verotoimistoon, jolloin vireilletulopäivä voi olla aikaisempi kuin hallinto-oikeuteen saapumispäivä. Verovelvollisen tekemä valitus on tehty ajoissa, jos valitus on jätetty verotoimistoon tai toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen viimeistään verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta laskettuna viiden vuoden kuluessa tai oikaisulautakunnan päätöksen tiedoksisaannista 60 päivän kuluessa. Määräaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan. Suurin osa verotusenoikaisulautakunnan päätöksistä annetaan tiedoksi tavallisella kirjeellä. Tällöin päätökseen on merkitty se päivämäärä, jolloin päätös on annettu postin kuljetettavaksi

Esimerkiksi vuoden 2002 verotus on päättynyt vuonna 2003. Viiden vuoden valitus aika lasketaan siis vuoden 2004 alusta. Valitus vuoden 2002 verotuksesta olisi siis tullut jättää 31.12.2008 mennessä. Jos verotuksen oikaisulautakunnan päätös on annettu vasta tämän jälkeen, lasketaan 60 päivän valitusaika tämän päätöksen tiedoksisaannista. Esimerkiksi jos päätös on annettu postin kuljetettavaksi 18.6.2009, katsotaan verovelvollisen saaneen päätös tiedoksi seitsemäntenä päivänä tästä päivästä eli 25.6.2009. Näin ollen valitus hallinto-oikeuteen olisi tullut tehdä viimeistään 60 päivän kuluessa tästä päivästä eli 24.8.2009.

Mikäli valitus on tehty myöhässä, on valitus siirrettävä viipymättä esittelijälle ratkaisuehdotuksen tekemiseksi. Asiakirjoja ei tarvitse tilata, jos valituksesta selviää kaikki päätöksen kannalta tarpeellinen tieto. Esittelijä tekee ehdotuksen tutkimatta jättämisestä, joka ratkaistaan yhden tuomarin kokoonpanossa. Myöhässä olevat valitukset ratkaistaan mahdollisimman pian. ja ilman kuulemisia, jos valituksen myöhästymisestä ei ole epäselvyyttä. Myöhässä olevasta valituksesta annetaan tutkimattajättämispäätös valittajalle. Verotusmenettelylain mukaan tällaisesta päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätöksen tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhakuaika, joten on päätös syytä antaa tiedoksi saantitodistusmenettelyä käyttäen.

4.4 Valituskirjelmä ja sen liitteet

HLL:n vaatimukset asian vireille saattamisesta poikkeavat hieman hallintolain säännöksistä. Hallintolainkäyttölaissa on tarkkaan lueteltu ne asiat, joiden tulee selvitä valituskirjelmästä. Mikäli hallinto-oikeuteen saapunut valitus on osittain puutteellinen, valittajalle on varattava tilaisuus täydentää valitusta. Mikäli täydennyksen pyytäminen olisi ilmeisen tarpeetonta, täydennystä ei tarvitse pyytää. Valittajalle on ilmoitettava, miltä osin valitus on puutteellinen ja varattava kohtuullinen aika täydentää valitusta. Mikäli valittaja ei täydennä valitusta pyydetyllä tavalla, asia voidaan jättää tutkimatta. Ennen asian tutkimatta jättämistä on kuitenkin syytä varmistua siitä, että valittaja on saanut mahdollisuuden täydentää valitusta. Käytännössä tämä tapahtuu yksinkertaisemmin lähettämällä täydennyspyyntö saantitodistuksella.

4.4.1 Kirjallinen

HLL:n mukaan valitus hallinto-oikeudelle on tehtävä kirjallisesti. Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) velvoittaa myös hallinto-oikeuksia tarjoamaan kaikille mahdollisuuden lähettää hallinto-oikeudelle tarkoitettut viestit asian vireille saattamiseksi tai käsittelemiseksi sähköisesti. Sähköisesti hallinto-oikeuteen toimitettu kirjelmä täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallinto-oikeuteen sähköpostilla tai telefaksilla saapuneet kirjelmät täyttävät vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Valitusta ei voi laittaa vireille suullisesti.

4.4.2 Allekirjoitus

HLL 24§:n mukaan valituskirjelmä on allekirjoitettava. Valittajan on itse allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei hänellä ole asiamiestä. Jos asiamies allekirjoittaa valituksen, valittajan allekirjoitetusta ei vaadita. Myös laillinen edustaja voi allekirjoittaa valituksen valittajan puolesta. Allekirjoitukseksi hyväksytään myös sähköinen allekirjoitus. Sähköisestä allekirjoituksesta säädetään tarkemmin sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 18§:ssä.

Mikäli hallinto-oikeuteen saapuu valitus, jota ei ole edellä mainitulla tavalla allekirjoitettu, on valitusta täydennettävä. Hallinto-oikeus lähettää valittajalle kirjeen, jossa pyydetään täydentämään valitusta allekirjoituksella. Täydennyspyyntöön voidaan liittää ilmoitus valituksen tutkimatta jättämisestä, mikäli valittaja ei täydennä valitusta pyydetyllä tavalla. Täydennyspyyntö on syytä lähettää saantitodistuksella, jotta varmistutaan, että valittajalle on varattu tilaisuus täydentää valitusta. Joskus on helpompi pyytää valittajaa täydentämään valitusta allekirjoituksella esimerkiksi soittamalla suoraan valittajalle tai laittamalla tälle sähköpostilla täydennyspyynnön. Allekirjoitus on saattanut epähuomiossa unohtua ja sekä valittajan että hallinto-oikeuden kannalta on yksinkertaisempaa hoitaa täydennyspyyntö näin. Mikäli täydennystä ei kuitenkaan saada on käytettävä saantitodistusmenettelyä.

4.4.3 Sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava, missä tuomioistuimessa asia pannaan vireille. Valituskirjelmän on sisällettävä valittajan nimi ja kotikunta sekä postiosoite ja puhelinnumero, johon asiaa koskevat ilmoitukset voidaan toimittaa.

Valituskirjelmään on liitettävä valituksenalainen päätös, päätöksen ei tarvitse olla alkuperäinen tai oikeaksi todistettu, vaan kopio päätöksestä riittää (Myrsky & Linnakangas 2007, 197). Mikäli valituksesta puuttuu kokonaan kopio päätöksestä, voidaan valittajaa pyytää täydentämään valitusta valituksenalaisella päätöksellä. Monesti täydentäminen voi kuitenkin olla turhaa, koska päätös on usein mukana verotoimistosta tilattavissa asiakirjoissa.

Valituksen tulee sisältää todistus valituksenalaisen päätöksen tiedoksisaantipäivästä. Valitusaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista. (HLL 25§.) Mikäli päätöksen tiedoksisaantipäivästä on epäselvyyttä, tulee tiedoksisaantipäivä selvittää ensitilassa pyytämällä joko valittajalta tai päätöksen tehneeltä viranomaiselta selvitystä asiasta. Verovalituksia käsiteltäessä on kuitenkin syytä muistaa poikkeuksellisen pitkä valitusaika. Suurimmassa osassa verovalituksia on selvää, että valitus on tehty määräajassa. Esimerkiksi vuonna 2009 saapuneet valitukset on kaikki tehty määräajassa, jos ne koskevat vuoden 2003 tai tätä myöhempien vuosien verotusta. Verovalituksissa ei useinkaan ole saantitodistusta

osoittamassa päätösten tiedoksisaantipäivää, joten tällöin tulee selvittää valituksen tiedoksisaantipäivä päätökseen kirjatusta postituspäivästä.

Hallintoprosessissa asian käsittely on pääsääntöisesti kirjallista ja asian selvittäminen perustuu asianosaisten ja viranomaisen esittämään asiakirja-aineistoon. Valittajan tulee liittää valitukseensa ne asiakirjat, joita hän pitää asian ratkaisemisen kannalta olennaisina. Etenkin jos tällaiset asiakirjat eivät olleet viranomaisen käytössä asiaa ratkaistaessa tai eivät muusta syystä ole viranomaiselta saatujen asiakirjojen joukossa, on asiakirjat syytä toimittaa hallinto-oikeudelle valituksen yhteydessä (Myrsky & Linnakangas 2007, 211-212.)

4.5 Asiamies ja avustaja

"Asianosainen saa käyttää asiamiestä ja avustajaa. Asiamiehenä tai avustajana saa toimia asianajaja tai muu rehellinen ja muuten siihen toimeen sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Asiamiehenä tai avustajana ei kuitenkaan saa toimia se, joka on osallistunut asian käsittelyyn viranomaisessa tai on ollut siinä vastapuolen asiamiehenä tai avustajana." (HLL 20§)
Asiamiehen kelpoisuudesta säädetään lisäksi OK:n 15 luvun 10 a §:ssä.

Hallinto-oikeus voi evätä oikeuden toimia asiamiehenä tai avustajana siihen sopimattomaksi katsomaltaan henkilöltä. Tämä on kuitenkin hyvin harvinaista. Valtuutus annetaan yleensä kirjallisesti ja valituksen yhteydessä toimitetaan hallinto-oikeudelle valittajan allekirjoittama valtakirja.

5 Verovalituksen käsittely

HLL 33§:n 2 momentin mukaan valitusviranomaisen on huolehdittava asian riittävästä selvittämisestä. Tarvittaessa valitusviranomaisen on hankittava viran puolesta käsittelyyn tasapuolisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja asian laatuun nähden riittävä selvitys. Selvitystä hankitaan pääsääntöisesti kuulemismenettelyllä, jossa asianosaiselle ja viranomaiselle varataan tilaisuus lausua asiasta. Hallintolainkäyttölaissa kuulemismenettelyä ohjaa 34§ ja 35§.

5.1 Verovalitusmenettelyn asianosaiset

Kaksiasianosaissuhde syntyy silloin, kun tuomioistuinprosessissa on kaksi eri asianosaistahoa ja heidän henkilökohtaiset intressit ovat ristiriidassa. Yleisissä tuomioistuimissa käsiteltävät riita- ja rikosasiat rakentuvat kaksiasianosaissuhteelle. Hallintoprosessi eroaa monessa suhteessa yleisissä tuomioistuimissa käsiteltävistä asioista. Hallintoprosessi on seurausta

julkisen vallan käytöstä. Hallintoprosessissa se taho, johon viranomaisen päätös perustuu, on aina asianosaisen asemassa. Viranomaistahoa ei yleensä pidetä asianosaisena hallintoprosessissa. Verovalitusprosessi muodostuu kuitenkin kaksiasianosaisuutele, sillä asianosaisia verovalitusmenettelyssä ovat verovelvollinen sekä veronsaajia edustava veronsaajien oikeudenvallontayksikön veroasiamies. (Anttila 2004.)

5.1.1 Verovelvollinen

Verovalitusprosesille tyypillisen kaksiasianosaisuuden toisena asianosaistahona on verovelvollinen. Verotuspäätös on hallintoviranomaisen eli veroviranomaisen tekemä päätös, joka kohdistuu verovelvolliseen. Verovelvollinen, eli se jonka verotukseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen, on näin ollen verovalitusprosessin asianosainen

5.1.2 Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö

VHL:n 14§:ssä säädetään veronsaajien oikeudenvallontayksiköstä. Se käyttää veronsaajien puhevaltaa verotusta koskeissa asioissa. Sen tehtävänä on valvoa valtion, kunnan, seurakunnan, Kansaneläkelaitoksen, metsänhoitoyhdistyksen ja metsäkeskuksen oikeutta verotuksessa ja verotusta koskevassa muutoksenhaussa. Veroviranomainen toimii verovalitusmenettelyssä puolueettomana viranomaisena ja verovelvollinen ja veronsaajat ovat asianosaisia.

Veronsaajien oikeudenvallontayksikön veroasiamiesten keskeisiin tehtäviin kuuluu veronsaajien puhevallan käyttö verovalitusprosessissa. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö osallistuu verovalitusmenettelyyn hallinto-oikeuksissa sekä valittajana, että vastapuolen asemassa. Veroasiamiehet ovat virkamiehiä, jotka toimivat oikeudenvallontayksikön laillisina edustajina. (Räbinä 2008)

5.2 Ennen vuotta 2009 vireilletulleet verovalitukset

Ennen vuotta 2009 vireille tulleissa verovalituksissa kuuleminen oli veroviraston vastuulla. Verovalitus tuli jättää verotoimistoon. Ennen VML:n uudistuksia, verovalitusprosessissa verovelvollisen kuuleminen tuli useimmiten riittävästi suoritetuksi veroviraston hankkiessa valitusvaiheessa tarpeellisia vastineita ja vastaselityksiä. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että verovalitusten saapuessa hallinto-oikeuteen asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys oli hankittu.

Hallinto-oikeus ei johtanut valitusprosessia, toisin kuin yleensä hallinto-oikeudessa käsiteltävissä valitusasioissa. Ennen vuotta 2009 voimassa ollut menettely ei vastannut

hallinto-oikeuden virallisperiaatteen mukaista menettelyä. (HE 148/2007). Jossain tapauksissa oli kuitenkin syytä hankkia vielä lisää selvitystä. Veroviraston kuulemisen yhteydessä ei hankittu tarkentavaa selvitystä, joka olisi kuitenkin vaadittu asian ratkaisemiseksi. Hallinto-oikeus joutui joissakin tapauksissa suorittamaan uuden kuulemiskierroksen valituksen saavuttua hallinto-oikeuteen.

5.3 Syyt verovalitusmenettelyn muutoksiin

VML:n muutoksien taustalla oli tarkoitus muuttaa verovalituksia koskevia menettelysäännöksiä niin, että virallisperiaate ja hallinto-oikeuden prosessinjohto korostuisi entistä selkeämmin. Jos verovelvollista ei ohjattu kuulemismenettelyn yhteydessä toimittamaan asian kannalta tarpeellista selvitystä, joutui hallinto-oikeus pyytämään selvitystä valituksen saavuttua hallinto-oikeudelle. Valitus saattoi olla tässä vaiheessa ollut vireillä jo useita kuukausia. Kynnys uuden selvityksen hankkimiseen ja uuden kuulemiskierrokseen ryhtymiseen tässä vaiheessa oli usein korkea. Hallinto-oikeudessa ei ollut tietoa valituksen vireillä olosta ennen valituksen saapumista hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden oli vaikea seurata käsittelyaikoja, koska sillä ei ollut tietoa vireillä olevista valituksista.

Menettely saattoi jopa pidentää käsittelyaikoja, koska hallinto-oikeudella ei ollut alusta asti mahdollisuutta johtaa prosessia ohjaamalla virallisperiaatteen määrittämin tavoin asianosaisia yksilöidyin kysymyksiin, siinä mitä lisäselvitystä asiassa tulisi esittää. Jos veroviraston suorittama kuulemismenettely ei ollut riittävä, hallinto-oikeuden täytyi suorittaa uusi kuulemiskierros, joka pidensi kokonaiskäsittelyaika. Koska hallinto-oikeus ei johtanut prosessia, oli myös huoli siitä miltä menettely näyttää ulospäin. (HE 148/2007.)

5.4 Kuulemismenettelyn eteneminen

1.1.2009 ja sen jälkeen vireille tulleisiin verovalituksiin sovelletaan kuulemisen osalta uudistettuja menettelysäännöksiä, joiden mukaan hallinto-oikeus suorittaa asianosaisten ja päätöksen tehneen viranomaisen kuulemisen.

5.4.1 Verotoimiston lausunto

Vuoden 2009 alusta siirryttiin uuteen kuulemismenettelyyn verovalitusten käsittelyssä. Muutosten tarkoituksena oli vähentää turhaa kuulemismenettelyä verovalitusprosessissa. Ennen kaikkiin valituksiin pyydettiin päätöksen tehneen viranomaisen eli veroviraston lausunto ja lisäksi veronsaajien oikeudenvallontayksikön vastine. Uudistusten myötä verovirastolta ei pääsääntöisesti pyydetä lausuntoa asiassa, vaan kuullaan vain veronsaajien

oikeudenvilvontayksikköä pyytämällä veroasiamieheltä vastine asiaan. Veroviraston lausunto voidaan kuitenkin pyytää, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Helsingin hallinto-oikeudessa on noudatettu käytäntöä, jossa lausunto pyydetään veronsaajien oikeudenvilvontayksikön tekemiin valituksiin ja niihin valituksiin, jotka koskevat Konserniverokeskuksen päätöstä. Esittelijä voi lisäksi katsoa tarpeelliseksi pyytää lausunnon muissakin tapauksissa. (Heikkilä & Tamminen 2009.)

Lausunto pyydetään siltä verovirastolta, joka on tehnyt valituksenalaisen päätöksen. Mikäli päätöksen on tehnyt konserniverokeskus, lausunto pyydetään konserniverokeskukselta.

(Liite 1)

5.4.2 Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön vastine

Hallinto-oikeuden on kuultava veronsaajien oikeudenvilvontayksikköä verovalitusta ratkaistaessa. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikölle on varattava tilaisuus vastineen antamiseen verovelvollisen tekemän valituksen johdosta. (VML 69S) Vastinepyyntö (Liite 2) lähetetään päätöksen tehneelle verovirastolle. Vastinepyynnössä pyydetään verotoimistoa varaamaan veronsaajien oikeudenvilvontayksikölle tilaisuuden vastineen antamiseen asiassa. Verotoimisto välittää pyynnön veroasiamiehelle. Vastinepyyntöön liitetään kaikki hallinto-oikeudessa olevat asiaan liittyvät asiakirjat. Määräaika vastineen antamiselle on pääsääntöisesti 30 päivää. Määräaikaa voidaan veroasiamiehen pyynnöstä jatkaa.

Mikäli verovirastolta pyydetään lausunto, pyydetään lausunto ja veronsaajien oikeudenvilvontayksikön vastine samalla. (Liite 3)

5.4.3 Vastaselitys

HLL:n 34S:n mukaan verovelvolliselle on varattava tilaisuus ennen asian ratkaisemista antaa selvityksensä muiden osapuolien esittämien vaatimusten ja sellaisten selvitysten johdosta, jotka voivat vaikuttaa asian ratkaisuun. Verovelvolliselle lähetetäänkin vastaselityspyyntö (Liite 4), jossa varataan tilaisuus toimittaa hallinto-oikeudelle kirjallinen vastaselitys kohtuullisessa ajassa. Veroasioissa kohtuulliseksi ajaksi on katsottu 30 päivää, mutta se voi olla tarpeen vaatiessa myös lyhyempi. Vastaselityksen antamatta jättäminen ei kuitenkaan estä asian käsittelyä, ja asia ratkaistaan verovelvolliselle varatun määräajan jälkeen kertyneen aineiston pohjalta.

Vastaselityksen antamiselle annettua määräaikaa voidaan verovelvollisen pyynnöstä jatkaa. Ilman perusteltua syytä määräaikaa ei kuitenkaan tule jatkaa kohtuuttoman pitkään. Määräajan jatkamisesta ei tehdä erillistä päätöstä, vaan määräajanpidennys voidaan myöntää

esimerkiksi puhelimitse. Toimistosihteerit voivat myöntää määräajan pidennyksiä. Jos määräaika pyydetään jatkamaan kovin pitkälle, on syytä varmistaa asian esittelijältä, ettei tähän ole estettä. Vastaselityspyynnön liitteeksi laitetaan verotoimiston lausunto tai konserniverokeskuksen lausunto, jos sellainen on asiassa hankittu, ja veronsaajien oikeudenvallontayksikön veroasiamiehen vastine. Samalla verovelvolliselle varataan mahdollisuus tutustua kaikkiin niihin asiakirjoihin, jotka ovat ratkaisua tehtäessä hallinto-oikeuden käytössä. Kopioita ei näistä asiakirjoista pääsääntöisesti lähetetä, vaan verovelvollinen voi tutustua asiakirjoihin hallinto-oikeudessa tai asiakirjat voidaan pyynnöstä lähettää verotoimistoon nähtäväksi.

Tämä on verovelvollisen kannalta usein hyvä ratkaisu, koska verovirastoilla on useita toimipisteitä hallinto-oikeuksien tuomiopiirin alueella ja lähin verotoimisto on monessa tapauksessa lähempänä verovelvollisen kotia kuin hallinto-oikeus. Vastaselityksen yhteydessä on myös mahdollisuus ohjata yksilöidyn kysymyksen verovelvollista esittämään tarkempaa selvitystä (Liite 7). Myös myöhässä saapunut vastaselitys ja kaikki muukin ennen päätöksen postitusta saapunut aineisto otetaan huomioon asian ratkaisussa. Näin ollen jos asia on jo siirretty esittelijälle kuulemisten jälkeen, tulee kaikki siihen saapuva täydennys toimittaa viipymättä esittelijälle.

5.5 Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö valittajana

Myös veroasiamies voi olla valittajana. Tällöin pääsääntöisesti pyydetään veroviraston lausunto asiaan. Verovelvolliselta pyydetään tällöin vastinetta asiaan (Liite 6). Veroasiamiehen valitus ja verotoimiston lausunto lähetetään verovelvolliselle vastinepyynnön liitteenä. Vastinepyyntö tulee lähettää saantitodistusta käyttäen. Verovelvollisen vastineen palattua pyydetään veroasiamieheltä vastaselitys (Liite 5).

Kaikki asiassa kertyneet asiakirjat lähetetään vastaselityspyynnön liitteenä. Vastaselityspyyntö lähetetään veroasiamiehen valituksessa ilmoittamaan prosessiosoitteeseen. Veroasiamiehen vastaselitys voidaan lähettää vielä verovelvolliselle tiedoksi. Joissain tapauksissa on hyvä pyytää verovelvollisen vastine ennen lausuntoa, jotta verovelvollinen saisi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tiedon hallinto-oikeudessa vireillä olevasta valituksesta.

5.6 Mahdollisuus ratkaista verovalitus ilman kuulemisia

VML 69§:n 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden ei tarvitse kuulla veronsaajien oikeudenvallontayksikköä verointressiltään pienissä valituksissa. Mahdollisuus jättää kuulematta veronsaajien oikeudenvallontayksikköä on mahdollista, mikäli veronmäärä voisi

valituksen johdosta muuttua enintään 3000 euroa. Säännös ei ole velvoittava, joten hallinto-oikeus voi katsoa tarpeelliseksi kuulla veronsaajien oikeudenvilvontayksikköä myös jutussa, jossa verointressi on hyvin pieni.

Säännöksen tarkoituksena on luoda tarkoituksenmukainen ja joustava veronsaajien kuulemismenettely. (HE 148/2007) Mikäli veronsaajien oikeudenvilvontayksikköä ei kuulla asiassa, ei luonnollisesti tarvitse kuulla myöskään verovelvollista, vaan asia voidaan ratkaista suoraan veroviranomaisen käsittelyssä kertyneen aineiston pohjalta.

5.7 Muutoksen vaikutukset

Uudistuneet menettelysäännökset verovalitusten käsittelyssä lisäävät selvästi työtä hallinto-oikeuksissa. Tilastojen valossa myös verovalitusten lukumäärä on noussut. Ennen uudistusta verot eivät juurikaan työllistäneet lainkäyttösihteereitä, mutta uudistusten myötä vaikutus näkyy selvästi. Lisäksi täysin uusien työvaiheiden ja käytännön opetteluun on mennyt aikaa.

Helsingin hallinto-oikeudessa uudistus vaikuttaa lainkäyttösihteereiden lisäksi myös esittelijöiden työhön. Ennen verotusmenettelylain muutoksia verovalitukset tulivat esittelijöille vasta siinä vaiheessa kun, kuuleminen oli suoritettu. Nykyään esittelijä ottaa verovalitukset heti haltuun niiden saavuttua hallinto-oikeuteen. Esittelijä näkee heti alusta asti, mistä jutussa on kyse ja neuvoo lainkäyttösihteeriä kuulemisten suorittamisessa.

Helsingin hallinto-oikeudessa lainkäyttösihteerit eivät suorita kuulemismenettelyä itsenäisesti vaan esittelijän ohjeiden mukaan. Menettelyn johdosta myös ”turha” kuuleminen yksinkertaisissa ja selvissä asioissa jää pois. Verotoimiston lausuntoa ei pääsääntöisesti pyydetä ja myöskään veronsaajien oikeudenvilvontayksikköä ei tarvitse kuulla verointressiltään pienissä jutuissa. Myös kokonaisuutena ajatellen ”turhien” kuulemisten poisjäänti on sekä käytännössä että taloudellisesti hyvä asia.

6 Suullinen käsittely veroasiassa

Suullisen käsittelyn toimittamisesta hallinto-oikeudessa säädetään HLL:n 37 ja 38 §:ssä. Suullinen käsittely on HLL:n mukaan järjestettävä silloin, kun siitä arvioidaan olevan hyötyä asian selvittämisen kannalta. Yksityisen pyynnöstä suullinen käsittely on järjestettävä, ellei suullinen käsittely ole asian laadun tai muun syyn vuoksi ilmeisen tarpeetonta. Suullinen käsittely voidaan siis asianosaisen pyynnöstä huolimatta jättää toimittamatta. (Aer 2003, 41.)

Asian käsittely hallinto-oikeudessa on pääsääntöisesti kirjallista. Kaikki selvitys, jonka asianosainen haluaa tuoda esiin käsittelyssä, on toimitettava hallinto-oikeudelle kirjallisesti. Tämä on usein tarpeen tuoda esille keskusteltaessa asianosaisten kanssa puhelimitse. Jossain

tapauksissa kuitenkin päädytään järjestämään suullinen käsittely. Suullisen käsittelyn harvinaisuutta kuvaa se, että vuoden 2009 aikana syyskyn loppuun mennessä Helsingin hallinto-oikeudessa oli järjestetty yhteensä 60 suullista käsittelyä, joista 11 koski veroasiaa (Helsingin hallinto-oikeuden tilastot 2009). Veroasiat ovat luonteeltaan sellaisia, että ne ovat pääsääntöisesti helpompi käsitellä kirjallisesti.

Suullinen käsittely järjestetään asian selvittämiseksi. Suullisessa käsittelyssä saatu selvitys täydentää kirjallisessa menettelyssä saatua selvitystä. Suullinen käsittely ei ole siis luonteeltaan pääkäsittely, eikä siellä ratkaista valitusta, vaan päätös asiaan annetaan myöhemmin

Asianosaisten on ilmoitettava, mitä selvitystä hän aikoo esittää suullisessa käsittelyssä ja miksi on tarpeen järjestää suullinen käsittely. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla todistajana asianosaisten tai päätöksen tehneen viranomaisen nimeämää henkilöä. (Myrsky & Linnakangas 2007, 221.) Todistajat joutuvat vannomaan valan tai antamaan vakuutuksen. Veroasioissa järjestettäviin suullisiin käsittelyihin kutsutaan aina asianosaisten lisäksi päätöksen tehneen viranomaisen edustaja.

Lainkäyttösihteereiden tehtävänä on huolehtia suullisen käsittelyn järjestämiseen liittyvistä tehtävistä, kuten tilan varaamisesta, asiankirjojen lähettamisestä viranomaisen tai veroasiamiehen nähtäväksi ennen käsittelyä ja kutsujen laatimisesta ja lähettamisestä. Lainkäyttösihteerit voivat toimia suullisissa käsittelyissä istuntosihteerinä. Sihteeriä ei kuitenkaan välttämättä tarvita, koska sihteerin tehtävänä suullisessa käsittelyssä on lähinnä huolehtia käsittelyn äänittämisestä ja tämän voi hoitaa myös esimerkiksi esittelijä.

7 Täytäntöönpanonkielto valituksen ollessa vireillä

HLL:n 31§:n säännöksen nojalla verotuspäätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta. Hallinto-oikeus voi kuitenkin päätöksellään kieltää valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon määrääjäksi tai siihen asti, kunnes asia on ratkaistu hallinto-oikeudessa tai hallinto-oikeus toisin määrää. (Mäenpää 2008, 249.)

Muutoksenhaku verotukseen ei pääsääntöisesti vaikuta verojen maksuvelvollisuuteen, vaan verot tulee maksaa niiden eräpäivänä. Mikäli veroja ei makseta, peritään ne ulosottoimin. Verovelvollisella on kuitenkin mahdollisuus hakea täytäntöönpanonkieltoa. Kieltohakemus hallinto-oikeudelle voidaan tehdä joko verovalituksen yhteydessä tai erillisenä hakemuksena myöhemmin. (Myrsky & Linnakangas 2007, 299-300.)

Täytäntöönpanokieltohakemukset käsitellään kiireellisinä. Mikäli ulosoton kielto hakemusta ei voida käsitellä hakemuksessa olevilla tiedoilla, tulee viipymättä tilata verotoimistosta tarvittavat asiakirjat. Täytäntöönpanokieltohakemuksen tutkii ja ratkaisee yksi tuomari. Hakemukseen annettuun päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

8 Hallinto-oikeuden päätös

Hallinto-oikeuden on annettava päätös tiedoksi postitse saantitodistusmenettelyä käyttäen, jotta valitus aika voidaan laskea päätöksen tiedoksi saannista. Aina saantitodistuksella lähetettyjä kirjeitä ei noudeta postista ja tällöin voidaan käyttää haastemiestä antamaan päätös tiedoksi. Mikäli päätöstä ei näinkään saada annettua tiedoksi, viimeisenä vaihtoehtona on kuuluttaminen virallisessa lehdessä. Päätöksestä tulee lain voimainen vain, mikäli muutoksenhaku aika on kulunut umpeen ja päätöksestä ei ole valitettu tai haettu valituslupaa säädetyssä määräajassa.

9 Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pääsääntöisesti valittaminen ei ole luvanvaraista, mutta eräissä asiaryhmissä päätöksestä voidaan valittaa vain jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallinto-oikeuden verovalitukseen antamasta päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitus korkeimmalle hallinto-oikeudelle on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on toimitettava valitusajassa joko päätöksen tehneelle hallinto-oikeudelle tai korkeimmalle oikeudelle. (VML 70 ja 71§.)

10 Tulevaisuus

Käytännön tilanteista ja työskentelymenetelmien kehittymisen johdosta myös hallinto-oikeuden työskentelyssä tapahtuu jatkuvasti muutoksia. Lainsäädännön kehittyessä ja yhteiskunnan muuttuessa vanhat työskentelytavat alkavat tuntua aikansa eläneiltä ja tarve työskentelyn tehostamiseen on jatkuvasti pinnalla. Myös tietoteknisten valmiuksien lisääntyessä tulee uusia mahdollisuuksia kehittää myös viranomaisten toimintaa.

Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa on ollut käynnissä kokeilu verotusta koskevien päätösten sähköisestä tiedoksiantomenettelystä veronsaajien oikeudenvilvontayksikköön. HLL:n mukaan päätös pitää antaa tiedoksi todisteellisesti saantitodistusmenettelyä käyttäen, jos päätöksen tiedoksiannosta alkaa kulua muutoksenhaku aika tai vastaanottajan oikeuteen vaikuttava muu

määräaika. Nykyisin ongelmana on hallinto-oikeuden päätösten tiedoksianto valitusoikeuden omaavalle viranomaiselle. HLL:ssa ei ole säädetty päätösten tiedoksiannosta toiselle viranomaiselle. Päätökset lähetetään veronsaajien oikeudenvilvontayksikölle tavallisella kirjeellä. Ongelmaksi muodostuu hallintolainkäyttölain vaatimus todisteellisesta tiedoksiannosta ja siitä, mistä muutoksenhakuaika katsotaan alkavaksi. KHO:n (KHO 29.4.2008 t.1007) kannan mukaan veronsaajan valitusaika lasketaan siitä, kun päätös on saapunut kirjeellä verotoimistoon. Tapauksessa on huomioitavaa se, ettei valitusoikeuden omaava veronsaajien oikeudenvilvontayksikön veroasiamies välttämättä saa päätöstä tiedoksi heti sen saapuessa postitse verotoimistoon. (Reiman 2009.)

18.8.2008- 31.1.2009 Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa toteutetun kokeilun perusteella sähköinen tiedoksianto veronsaajien oikeudenvilvontayksikölle koettiin hyväksi menettelyksi. Myös veronsaajien oikeudenvilvontayksikössä uudistusta pidettiin hyödyllisenä. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön mielestä sähköinen tiedoksianto mahdollistaa päätösten hyödyntämisen laajemmin verohallinnon ohjaustoiminnassa ja veronsaajien oikeudenvilvonnassa, päätösten tietoturva ja käsittely parani, kun päätökset tulivat suoraan niitä käsitteleville virkamiehille. Kokeilun pohjalta oikeusministeriön asettama työryhmä ehdottikin sähköiseen tiedoksiantoon siirtymistä kaikissa hallinto-oikeuksissa. Hämeenlinnassa menettelyä pidettiin työaika säästävänä ja sitä päätettiin jatkaa vaikka kokeilu loppui. (Reiman 2009; Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:1.)

Helsingin hallinto-oikeus on antanut lausunnon asiassa ja siinä kannatetaan veroasioissa veronsaajien oikeudenvilvontayksikölle päätösten sähköiseen tiedoksiantoon siirtymistä tietyin varauksin (Helsingin hallinto-oikeuden lausunto valtiovarainministeriön vero-osastolle 2009) Näin ollen voidaan pitää hyvin todennäköisenä, että myös Helsingin hallinto-oikeudessa siirrytään Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa hyödylliseksi todettuun menettelyyn.

11 Lopuksi

Lainkäyttösihteerin tehtäviin kuuluu useiden erilaisten valitusten käsittely. Kaikkia lainkäyttösihteerien suorittamia esivalmistelutoimia sääntelee hallintolainkäyttölaki. Toimenpiteet, joita lainkäyttösihteerit tekevät ovat kuitenkin erilaisia asiaryhmästä riippuen. Verovalitukset voitiin ennen vuotta 2009 lukea helpoimpiin ja vähemmän aikaa vieviin tehtäviin lainkäyttösihteerin työssä. Tehtävänä oli vain tarkistaa, että kuulemismenettely oli hoidettu asianmukaisesti verotoimistossa ja kaikki asiakirjat oli liitetty hallinto-oikeuteen toimitettuihin asiakirjoihin. Niissä tapauksissa, joissa näin ei ollut, täytyi täydentää asiakirja-aineistoa pyytämällä tarvittavat lausumat.

Vuoden 2009 alusta tulleet muutokset kuitenkin muuttivat tilanteen. Lainkäyttösihteereiden onkin nykyään hoidettava kuuleminen, eli varattava verovirastolle, veronsaajien oikeudenvalvontayksikölle ja verovelvolliselle tilaisuus antaa kirjallinen selvitys. Kaikki tämä tapahtui ennen verotoimistossa. Apuna kuulemisten hoitamisessa on tietenkin esittelijä, jonka tehtävänä on ottaa valitus niin sanotusti haltuun heti alusta saakka ja ohjeistaa lainkäyttösihteeriä kuulemisessa. Käytännön työ on kuitenkin lainkäyttösihteereiden tehtävänä.

Tilanne on kaikille uusi, joten samoihin kansiin kerätty ohjeistus verovalitusten käsittelystä tulee toivottavasti tarpeeseen. Jossain tilanteissa vastauksen löytäminen alan kirjallisuudesta voi viedä turhaa aikaa. Myös uusia työntekijöitä perehdytettäessä on hyvä, jos on olemassa tiivistetty ohjeistus työkannalta merkityksellisestä informaatiosta.

Tähän työhön on kerätty samoihin kansiin hyvin paljon käytännön työn kannalta oleellista informaatiota. Tutustumalla työhön lainkäyttösihteereillä on toivottavasti hyvä pohjatieto verovalitusten käsittelyyn. Jokaiseen yksittäistapaukseen tämä työ ei kuitenkaan anna vastausta, mutta tällöin voikin olla syytä kääntyä esittelijän tai tarvittaessa jopa tuomarin puoleen ohjeiden saamiseksi. Asiat ovat työssä esitetty niin, että sisällysluetteloa tutkimalla löytyisi mahdollisimman helposti tarvittava tieto. Lisäksi työn loppuun on liitteeksi koottu muutamia yleisimpiä verovalitusten käsittelyssä käytettäviä lähetepohjia, jotka ovat koko Helsingin hallinto-oikeuden henkilöstön käytössä asianhallintajärjestelmässä.

Lähteet

Kirjallisuus

Aer, J. 2003. Oikeusturva ja oikeudenmukainen oikeudenkäynti hallintolainkäytössä. Eripainos teoksesta Oikeustiede. Saarijärvi. Jurisprudentia

Haapaniemi, M. 2001. Virallisperiaate tuloverotuksessa ja tuloveroprosessissa. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja A-sarja 229. Julkaisijan kotipaikka: Julkaisija

Jokela, A. 2005. Oikeudenkäynnin perusteet: Oikeudenkäynti 1, 2. uudistettu painos, Helsinki: Talentum.

Myrsky, M. & Linnakangas, E. 2007. Verotusmenettely ja muutoksenhaku. Helsinki: Talentum

Mäenpää, O. 2008. Oikeus hyvään hallintoon. Helsinki: Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.

Muut painetut lähteet

Anttila, M. 2004. Kaksiasianosaissuhde vero-oikeudellisessa muutoksenhakuprosessissa. Verotus 3/2004,

Hallinto-oikeuksien toimintakertomus, 2008

Helsingin hallinto-oikeuden lausunto valtiovarainministeriön vero-osastolle 14.8.2009, H 00195/09. Helsinki.

Helsingin hallinto-oikeuden toimintakertomus, 2008

Räbinä, T. 2008. Veronsaajien oikeudenvalonnan uudistaminen. Verotus 2/2008, 123-136

Verohallinnon ohje 19.12.2008 dnro. 2091/38/2008

Elektroniset lähteet

Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä: 2009:1 Hallinto-oikeuksien sähköinen tiedoksianto veronsaajien oikeudenvalonntayksikköön. Viitattu 7.10.2009 (<http://www.om.fi/Etusivu/Julkaisut/Lausuntojajaselvityksiä>)

Tietoa oikeuslaitoksesta: Erytistuomioistuimet. Viitattu 13.10.2009 (<http://www.oikeus.fi/4317.htm>)

Tietoa oikeuslaitoksesta: Tuomioistuimet. Viitattu 13.10.2009 (<http://www.oikeus.fi/4315.htm>)

Verohallinnon esittely. 2009. Viitattu 13.10.2009 (http://www.vero.fi/?path=5,422&domain=VERO_MAIN&language=FIN)

Verohallinnon organisaatio ja työnjako. 2009. Viitattu 13.10.2009 http://www.vero.fi/?path=5,422&article=1408&domain=VERO_MAIN&language=FIN&index=#

(http://www.vero.fi/?path=5,422&article=1408&domain=VERO_MAIN&language=FIN&index=#) viitattu 13.10.2009

Julkaisemattomat lähteet

Heikkilä, S. & Tamminen, M. 9.3.2009. Verotusmenettelymuutos-ohjeistus. Helsingin hallinto-oikeus. Helsinki

Partanen, U. 2009. Hallinto-oikeuden toimivalta. Hallinto-oikeuksien sihteerikoulutus. 11-12.2.2009. Helsinki.

Reiman, A. Verokoulutuspäivät. 25.5.2009. Helsinki.

Liitteet

Verovalitusten kuulemismenettelyssä käytettäviä lähetepohjia

Liite 1 Lausuntopyyntö.....	33
Liite 2 Vastinepyyntö.....	34
Liite 3 Lausunto- ja vastinepyyntö.....	35
Liite 4 Vastaselityspyyntö verovelvolliselle	36
Liite 5 Vastaselityspyyntö veroasiamiehelle	37
Liite 6 Vastinepyyntö verovelvolliselle.....	38
Liite 7 Yksilöity täydennyspyyntö	39

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

LÄHETE

00000/09

Ratapihantie 9

00520 HELSINKI

Puhelin 010 36 42000, Faksi 010 36 42079 27.7.2009

00000/09/8000

Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

Konserniverokeskus

PL 10

00052 VERO

Valitus, valittajan nimi

LAUSUNTOPYYNTÖ

Helsingin hallinto-oikeus pyytää oheisen valituksen johdosta
Konserniverokeskusta

1) antamaan lausunnon ja

2) liittämään asiakirjoihin valituksenalaisen päätöksen
perusteena olevat asiakirjat.

Asiakirjat on palautettava hallinto-oikeudelle viimeistään
26.8.2009.

Eveliina Santavuori

toimistos sihteeri

Puh. 010 36 42000

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

LÄHETE

00000/09

Ratapihantie 9

00520 HELSINKI

Puhelin 010 36 42000, Faksi 010 36 42079 27.8.2009

00000/09/8000

Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

Uudenmaan verotoimisto

PL 4

04401 JÄRVENPÄÄ

Valitus, Valittajan nimi

VASTINEPYYNTÖ

Helsingin hallinto-oikeus pyytää varaamaan Veronsaajien oikeudenvilvontayksikölle tilaisuuden antaa vastineensa asiassa.

Hallinto-oikeus pyytää toimittamaan valituksenalaisen päätöksen asiakirjat vastineen mukana.

Asiakirjat on palautettava hallinto-oikeudelle viimeistään 28.09.2009

Eveliina Santavuori
toimistos sihteeri
Puh. 010 36 42000

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

LÄHETE

00000/09

Ratapihantie 9

00520 HELSINKI

Puhelin 010 36 42000, Faksi 010 36 42079 31.7.2009

00000/09/8000

Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

Konserniverokeskus

PL 10

00052 VERO

Valitus, valittajan nimi

LAUSUNTO- JA VASTINEPYYNTÖ

Helsingin hallinto-oikeus pyytää varaamaan Veronsaajien oikeudenvilvontayksikölle tilaisuuden antaa vastineen oheisen valituksen johdosta ja samalla Konserniverokeskuksen tulee antaa lausuntonsa asiassa.

Hallinto-oikeus pyytää toimittamaan verotusasiakirjat valituksenalaisilta verovuosilta vastineen ja lausunnon mukana.

Asiakirjat on palautettava hallinto-oikeudelle viimeistään 29.9.2009.

Eveliina Santavuori
toimistos sihteeri
Puh. 010 36 42000

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS   LÄHETE   00000/09
Ratapihantie 9
00520 HELSINKI
Puhelin 010 36 42000, Faksi 010 36 42079   22.9.2009   00000/09/8000
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

Vastaanottajan nimi
Osoite
Postinumero, POSTITOIMIPAikka

VASTASELITYSPYYNTÖ

Helsingin hallinto-oikeus varaa Teille tilaisuuden antaa kirjallisen vastaselityksenne asiassa.

Vastaselitys on toimitettava hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa tämän lähetteen päiväyksestä lukien. Vastaselityksen antamatta jättäminen ei estä asian käsittelyä ja ratkaisemista.

Asiakirjat ovat nähtävissä hallinto-oikeudessa, halutessanne asiakirjat lähetetään nähtäväksenne verotoimistoon.

Liitteitä ei tarvitse palauttaa.

Eveliina Santavuori
toimistos sihteeri
Puh. 010 36 42000

LIITTEET   Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön vastine
Verotoimiston lausunto

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS	LÄHETE	00000/09
Ratapihantie 9		
00520 HELSINKI		
Puhelin 010 36 42000, Faksi 010 36 42079	27.7.2009	00000/09/8000
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi		

Veroasiamies
Veroasiamiehen ilmoittama prosessiosoite

VASTASELITYSPYYNTÖ

Helsingin hallinto-oikeus pyytää antamaan vastaselityksen oheisessa asiassa.

Asia voidaan ratkaista määräajan jälkeen, vaikka vastaselitystä ei ole annettu.

Asiakirjat on palautettava hallinto-oikeudelle viimeistään 26.8.2009.

Eveliina Santavuori
toimistos sihteeri
Puh. 010 36 42087

LIITTEET

Verovalitusasiakirjat

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS
Ratapihantie 9
00520 HELSINKI
Puhelin 010 36 42000, Faksi 010 36 42079
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

LÄHETE
25.6.2009

00000/09
00000/09/0000

Saantitodistus

Vastaanottajan nimi
Osoite
Postinumero, POSTITOIMIPAIKKA

VASTINEPYYNTÖ

Hallinto-oikeus varaa Teille tilaisuuden antaa kirjallisen vastineenne Veronsaajien oikeudenvontayksikön veroasiamiehen valituksen johdosta.

Vastine on toimitettava hallinto-oikeudelle 60 päivän kuluessa tämän lähetteen tiedoksisaamisesta lukien. Vastineen antamatta jättäminen ei estä asian käsittelyä ja ratkaisemista.

Asiakirjat ovat nähtävissä hallinto-oikeudessa. Ne voidaan pyynnöstänne toimittaa myös nähtäväksi verotoimistoon.

Liitteitä ei tarvitse palauttaa.

Eveliina Santavuori
toimistos sihteeri
Puh. 010 36 42087

LIITTEET

Veronsaajien oikeudenvontayksikön veroasiamiehen valitus
Verotoimiston lausunto

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

LÄHETE

00000/09

Ratapihantie 9

00520 HELSINKI

Puhelin 010 36 42000, Faksi 010 36 42079 22.9.2009

00000/09/8000

Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

Vastaanottajan nimi

Osoite

Postinumero, POSTITOIMIPAikka

VASTASELITYSPYYNTÖ

Helsingin hallinto-oikeus varaa Teille tilaisuuden antaa kirjallisen vastaselityksenne asiassa. Erityisesti Teitä pyydetään esittämään selvitystä sellaisista työpäivistä, jolloin julkiset kulkuneuvot eivät ole olleet käytettävissä asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin.

Vastaselitys on toimitettava hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa tämän lähetteen päiväyksestä lukien. Vastaselityksen antamatta jättäminen ei estä asian käsittelyä ja ratkaisemista.

Asiakirjat ovat nähtävissä hallinto-oikeudessa, halutessanne asiakirjat lähetetään nähtäväksenne verotoimistoon.

Liitteitä ei tarvitse palauttaa.

Eveliina Santavuori

toimistos sihteeri

Puh. 010 36 42000

LIITE

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön vastine